

Briselē, 2017. gada 16. janvārī
(OR. en)

5194/17

ECOFIN 13
UEM 8
SOC 8
EMPL 5
COMPET 11
ENV 21
EDUC 6
RECH 7
ENER 6
JAI 19

PIEZĪME

Sūtītājs:	Padomes Ģenerālsekretariāts
Saņēmējs:	Pastāvīgo pārstāvju komiteja/Padome
Iepr. dok. Nr.:	ST 14358/16 ECOFIN 1033 UEM 362 SOC 699 EMPL 479 COMPET 581 ENV 709 EDUC 372 RECH 312 ENER 383 JAI 938 EUROGROUP 22
K-jas dok. Nr.:	COM(2016) 726 final
Temats:	Ieteikums – PADOMES IETEIKUMS par eurozonas ekonomikas politiku

Pielikumā ir pievienota pēc izskatīšanas Ekonomikas un finanšu komitejā (EFK) un Eurogrupas jautājumu darba grupā (*EWG*) sagatavota projekta versija Padomes ieteikumam par eurozonas ekonomikas politiku, ko paredzēts apstiprināt Ekonomikas un finanšu padomē 2017. gada 27. janvārī. Oficiālajai dokumenta pieņemšanai būtu jānotiek pēc Eiropadomes apstiprinājuma 2017. gada martā.

Ieteikums

PADOMES IETEIKUMS

par eurozonas ekonomikas politiku

EIROPAS SAVIENĪBAS PADOME,

ņemot vērā Līgumu par Eiropas Savienības darbību un jo īpaši tā 136. pantu saistībā ar tā 121. panta 2. punktu,

ņemot vērā Eiropas Komisijas ieteikumu,

ņemot vērā Eiropadomes secinājumus,

ņemot vērā Ekonomikas un finanšu komitejas atzinumu,

ņemot vērā Ekonomikas politikas komitejas atzinumu,

tā kā:

- (1) Ekonomikas atlabšana eurozonā turpinās, tomēr tā joprojām ir traušla. Pēdējos gados ir panākts ievērojams progress: kopš 2015. gada reālais IKP eurozonā ir atkal sasniedzis pirmskrīzes līmeni, un bezdarbs ir sarucis, sasniedzot savu zemāko līmeni kopš 2010.–2011. gada. Tomēr kopējais pieprasījums ir vājš, inflācija ievērojami atpaliek no mērķa, neraugoties uz Eiropas Centrālās bankas izteikti atbalstošo monetāro politiku, un izaugsmi kavē tādas krīzes sekas kā ieilgusī makroekonomikas nelīdzsvarotība un augsts parādsaistību līmenis visos ekonomikas sektoros, kas prasa samazināt aizņemto līdzekļu īpatsvaru un samazināt patēriņam un ieguldījumiem pieejamos resursus. Turklāt krīze vēl vairāk saasināja eurozonas ekonomikā vērojamo ilgtermiņa tendenci, ka izaugsmes potenciāls samazinās. Kaut arī vērojamas uzlabojumu pazīmes, pastāvīgā ieguldījumu nepietiekamība un augstais bezdarba līmenis rada risku arī turpmāk ierobežot izaugsmes izredzes. Līdzsvarošana eurozonas ekonomikā joprojām nav simetriska, jo tikai neto debitorvalstis koriģēja savu nelīdzsvarotību, un rezultātā palielinās tekošā konta pārpalikums. Saistībā ar G20 panākto vispārējo vienošanos eurozonas dalībvalstis tiek aicinātas gan individuāli, gan kolektīvi izmantot visus politikas instrumentus, tostarp fiskālos un strukturālos instrumentus, lai panāktu spēcīgu, ilgtspējīgu, sabalansētu un iekļaujošu izaugsmi.

- (2) Vērienīgām strukturālajām reformām būtu jāsekmē pienācīga un efektīva cilvēkresursu un kapitāla resursu pārdale un jāpalīdz risināt notiekošo tehnoloģisko un strukturālo pārmaiņu radītās problēmas. Ir vajadzīgas reformas, kas rada labvēlīgu darījumdarbības vidi, pilnveido vienoto tirgu un novērš šķēršļus ieguldījumiem. Šie centieni ir būtiski, lai kāpinātu eurozonas ekonomikas ražīgumu un nodarbinātību, stiprinātu konvergenci un palielinātu izaugsmes potenciālu un pielāgošanās spējas. Strukturālo reformu īstenošana, kas rada efektīvus tirgus ar elastīgi reaģējošiem cenu mehānismiem, atbalstītu monetāro politiku, veicinot tās iedarbību uz reālo ekonomiku. Reformas, kas likvidē kavēkļus ieguldījumiem un sekmē ieguldījumus, var dot divkārtīgu labumu, īstermiņā atbalstot saimniecisko darbību un radot jaudu ilgtspējīgai un iekļaujošai izaugsmei ilgtermiņā. Ražīgumu veicinošas reformas ir īpaši svarīgas tajās dalībvalstīs, kurās liela ārējā parāda dēļ ir lielos apjomos jāsamazina aizņemto līdzekļu īpatsvars, jo straujāka izaugsme palīdz samazināt parāda attiecību pret IKP. Minētajās valstīs ārējo līdzsvarošanu turklāt veicinātu cenu un ārpuscenu konkurētspējas palielināšana. Dalībvalstis ar lielu tekošā konta pārpalikumu var dot savu artavu eurozonas ekonomikas līdzsvarošanā, ieviešot pasākumus, tostarp strukturālās reformas, kas veicina pārmērīgo ietaupījumu novirzīšanu uz iekšzemes pieprasījumu, jo īpaši stiprinot ieguldījumus. Šajā ziņā pašreiz zemais procentu likmju līmenis paver papildu iespējas, īpaši valstīs ar ievērojamu fiskālo telpu.

- (3) Labāk koordinējot strukturālo reformu īstenošanu, tostarp to reformu īstenošanu, kuras norādītas konkrētām valstīm adresētajos ieteikumos un kuras vajadzīgas Eiropas ekonomiskās un monetārās savienības (EMS) izveides pabeigšanai, dalībvalstīs var tikt radīta pozitīva blakusietekme un nostiprināta šo reformu pozitīvā īstermiņa ietekme. Tematiskās Eurogrupas diskusijas ir pierādījušas savu vērtību vienotas izpratnes veidošanā par eurozonas reformu prioritātēm, paraugprakses apmaiņā, reformu īstenošanas sekmēšanā un strukturālajā konverģencē. Šīm diskusijām Eurogrupā būtu jāturpinās, kur iespējams, tās būtu jāpastiprina, tostarp tajās efektīvi izmantojot saskaņotus vienotos principus un salīdzinošo vērtēšanu. Šīs diskusijas būtu jāturpina, neskarot attiecīgajos Padomes sastāvos notiekošās diskusijas un vienlaikus vajadzības gadījumā atzīstot, cik relevanti ES mērogā ir kopīgie pārbaudījumi un pieredze un kādi tie ir. Valstu produktivitātes padomes, kuras paredzēts izveidot, reaģējot uz Padomes 2016. gada 20. septembrī pieņemto ieteikumu ¹, arī var palīdzēt valsts līmenī sekmēt atbildību un nepieciešamo reformu īstenošanu.

¹ OV C 349, 24.9.2016., 1. lpp.

- (4) Lai panāktu pienācīgu kopējo fiskālo nostāju un pareizu monetārās savienības darbību, ļoti svarīgi ir cieši koordinēt valstu fiskālās politikas, pamatojoties uz kopējiem noteikumiem. Kopējie fiskālie noteikumi ir vērsti uz to, lai panāktu parāda atmaksājamību valstu līmenī, vienlaikus atstājot iespējas veikt makroekonomikas stabilizēšanu. Tādējādi attiecībā uz eurozonas valstu un kopējām fiskālajām nostājām ir jārod pareizais līdzsvars starp diviem mērķiem – nodrošināt valstu publisko finanšu stabilitāti ilgtermiņā un gan valstu, gan eurozonas līmenī īstermiņā nodrošināt makroekonomikas stabilizēšanu. Pašreizējos apstākļos, kad valda liela neskaidrība par atlabšanas noturīgumu un par ekonomikā pieejamajām jaudām un kad monetārā politika ir ļāvusi būtiski pielāgoties, monetārā politika ir jāpapildina ar eurozonas līmeņa fiskālo politiku, lai atbalstītu pieprasījumu, īpaši ieguldījumus, un lai izklātu no zemas inflācijas apstākļiem, vienlaikus pienācīgi ņemot vērā joprojām pastāvošās bažas par parāda atmaksājamību. Fiskālās politikas efektivitāti, tostarp blakusietekmi uz citām valstīm, pastiprina tas, ka pašlaik ir zemas procentu likmes. Attiecībā uz 2017. gadu Komisija uzskata, ka pašreizējos apstākļos visas eurozonas līmenī būtu vēlama fiskāla ekspansija apjomā līdz 0,5 % no IKP ². Eurogrupa, balstoties uz Komisijas sniegto analīzi, 2016. gada jūlijā secināja, ka ar kopumā neitrālo kopējo fiskālo nostāju 2017. gadā tiek panākts pareizais līdzsvars. 2016. gada decembrī Eurogrupa uzsvēra, cik svarīgi ir panākt pienācīgu līdzsvaru starp vajadzību nodrošināt stabilitāti un vajadzību atbalstīt ieguldījumus, lai stiprinātu trauslo atlabšanu, tādējādi palīdzot panākt sabalansētāku politikas pasākumu kopumu. Vienlaikus valstu parāda līmenis joprojām ir augsts, un vairākās dalībvalstīs publiskās finanses vēl arvien ir jāpadara stabilākas vidējā termiņā. Tāpēc dalībvalstu vidū ir jānodrošina pienācīga fiskālo pasākumu diferenciacija, ņemot vērā fiskālo telpu un blakusietekmi uz citām eurozonas valstīm. Tās dalībvalstis, kas ir pārsniegušas sev izvirzītos fiskālos mērķus, varētu savu labvēlīgo budžeta situāciju izmantot, lai vēl vairāk stiprinātu iekšzemes pieprasījumu un izaugsmes potenciālu atkarībā no valstij specifiskajiem apstākļiem, vienlaikus ievērojot vidēja termiņa mērķi, valsts budžeta prerogatīvas un valsts prasības.

² Sk. COM(2016) 727 *final*, 16.11.2016.

Piemēram, dalībvalstīm, kurām ir fiskālā telpa, Eiropas Stratēģisko investīciju fonda garantijas ir īpaši efektīvs veids, kā panākt maksimālu ietekmi uz reālo ekonomiku un sekmēt eurozonas atlabšanu. Dalībvalstīm, kurām saskaņā ar pakta preventīvo daļu ir jāveic papildu fiskālās korekcijas, būtu jānodrošina, lai tās attiecībā uz nākamo gadu atbilstu Stabilitātes un izaugsmes pakta prasībām. Dalībvalstīm, kurām tiek piemērota pakta korektīvā daļa, būtu laikus un ilgstoši jānodrošina pārmērīgā deficīta korekcija, kas nodrošina fiskālās rezerves neparedzētiem apstākļiem. Dalībvalstīm fiskālā politika būtu jāīsteno, pilnībā ievērojot Stabilitātes un izaugsmes paktu un vienlaikus optimāli izmantojot spēkā esošajos noteikumos iestrādāto elastīgumu. Strukturālās reformas, jo īpaši ražīgumu palielinošas reformas, sekmētu izaugsmi un palielinātu publisko finanšu stabilitāti. Turklāt budžetu ietekmi uz pieprasījumu īstermiņā un uz ražīgumu ilgtermiņā ļautu palielināt apņēmīgi gan attiecībā uz ieņēmumiem, gan izdevumiem veikti valsts budžetu struktūras un pārvaldības uzlabojumi, kurus veiktu, novirzot resursus materiālajiem un nemateriālajiem ieguldījumiem. Lai stiprinātu dalībvalstu politikas ticamību un palīdzētu rast pareizo līdzsvaru starp makroekonomikas stabilizēšanu īstermiņā, parāda atmaksājamību un izaugsmi ilgtermiņā, ir vajadzīgas efektīvas valsts fiskālās sistēmas.

- (5) Eurozonas darba tirgi pakāpeniski turpina atgūties – bezdarba līmenis pastāvīgi samazinās. Tomēr ilgstoša bezdarba un jauniešu bezdarba līmenis joprojām ir augsts, un vairākās dalībvalstīs joprojām nopietnas bažas raisa nabadzība, sociālā atstumtība un nevienlīdzība. Lai gan reformās, kuru mērķis ir uzlabot darba tirgu noturību un pielāgošanās spējas, ir gūti panākumi, eurozonā saglabājas būtiskas atšķirības, kas turpina kavēt pienācīgu eurozonas darbību. Lai darbaspēka resursus pastāvīgi un netraucēti pārvirzītu uz ražīgākiem darbības veidiem, atbalstītu to cilvēku (re)integrāciju, kuri maina darbvietas vai ir izslēgti no darba tirgus, mazinātu segmentāciju un lai cita starpā ar kvalitatīva darba izredžu palielināšanu veicinātu ekonomisko un sociālo konvergenci, ir nepieciešamas pienācīgi izstrādātas, taisnīgas un iekļaujošas darba tirgus, sociālās aizsardzības un nodokļu un pabalstu sistēmas. Tās turklāt nodrošinātu efektīvāku automātisko stabilizāciju un spēcīgāku, ilgtspējīgu un iekļaujošu izaugsmi un nodarbinātību, kas ir būtiski faktori eurozonas sociālo problēmu risināšanā. Nepieciešamo reformu vidū ir šādas: i) izmaiņas nodarbinātības aizsardzības tiesību aktos ar mērķi panākt uzticamus līgumu noteikumus, kuri gan darba ņēmējiem, gan darba devējiem nodrošina elastību un drošību, sekmē statusa maiņu darba tirgū, novērš divlīmeņu darba tirgu un vajadzības gadījumā dod iespēju koriģēt darbaspēka izmaksas, kas ir joma, kurā pēdējos gados reformas bijušas īpaši intensīvas; ii) prasmju uzlabošana, ko panāk, uzlabojot izglītības sistēmu un vispusīgu mūžizglītības stratēģiju sniegumu un efektivitāti ar uzsvaru uz darba tirgus vajadzībām; iii) efektīva darba tirgus politika, kas palīdz bezdarbniekiem, tostarp ilgstošajiem bezdarbniekiem, atgriezties darba tirgū un palielina dalību darba tirgū, un iv) modernas, ilgtspējīgas un adekvātas sociālās aizsardzības sistēmas, kas visu mūžu efektīvi un iedarbīgi veicina gan sociālo iekļaušanu, gan integrāciju darba tirgū. Turklāt situāciju darba tirgū var uzlabot arī nodokļu pārorientēšana no darbaspēka, jo īpaši zemu atalgotiem darba ņēmējiem, uz citiem avotiem un taisnīgu nodokļu sistēmu nodrošināšana. Tās eurozonas dalībvalstis, kuras ir īstenojušas šādas reformas, ir noturīgākas, un tajās ir labāki nodarbinātības un sociālie rādītāji. Izstrādājot šādas reformas, ir jāņem vērā to iespējamā sociālā ietekme.

- (6) Banku savienības izveide ir pavirzījusies uz priekšu, bet nav pabeigta. Saskaņā ar 2016. gada jūnija ceļvedi ir sākts darbs, lai turpinātu banku savienības pilnveidi attiecībā uz riska mazināšanu un riska dalīšanu, tostarp attiecībā uz Eiropas noguldījumu apdrošināšanas sistēmu un vienotajam noregulējuma fondam paredzētā kopīgā atbalsta mehānisma darbības sākšanu vēlākais līdz termiņam, kad beidzas fonda pārejas laiks. Kaut arī vispārējā eurozonas banku nozares noturība kopš krīzes kopumā ir uzlabojusies, spiediens uz bankām ir pieaudzis vairāku tādu faktoru dēļ kā augsts ieņēmumus nenesošu aizdevumu līmenis, neefektīvi darījumdarbības modeļi un jaudas pārpalikums dažās dalībvalstīs – tie visi mazina rentabilitāti un dažkārt apdraud ekonomisko dzīvotspēju. Šis spiediens vājina banku spējas kreditēt ekonomiku. Riski skar arī reālo ekonomiku, jo dažās dalībvalstīs joprojām ir augsts publiskā un nefinanšu privātā parāda līmenis. Privātajā sektorā ir jāturpina sakārtots process aizņemto līdzekļu īpatsvara samazināšanā, pārvaldot, apkalpojot un vajadzības gadījumā pārstrukturējot grūtībās nonākušu, ekonomiski stabilu debitoru parādus un rodot noregulējumu bezcerīga parāda uzkrājumiem, lai ātrāk un efektīvāk varētu pārdalīt kapitālu. Saistībā ar minēto svarīgākie komponenti sekmīgā un izaugsmei labvēlīgā aizņemto līdzekļu īpatsvara samazināšanas procesā ir – pārvarēt joprojām augsto ieņēmumus nenesošo aizdevumu līmeni un ievērot kopīgos principus, izstrādājot uzņēmumu un mājsaimniecību maksātnespējas sistēmas, tostarp uzlabojot nacionālās maksātnespējas procedūras un regulējumu strīdu izšķiršanai ārpusstiesas kārtībā.

- (7) Pērn tika panākta zināma virzība attiecībā uz iniciatīvām, kas bija iekļautas piecu priekšsēdētāju ziņojumā par Eiropas EMS izveides pabeigšanu, piemēram, Eiropas pusgadā ir palielināta eurozonas dimensijas loma, pieņemts ieteikums par valstu produktivitātes padomēm un Komisijā izveidota Eiropas Fiskālā padome. Turpinās darbs pie fiskālo noteikumu pārredzamības palielināšanas un sarežģītības mazināšanas. Turklāt 2015. gada novembrī Komisija nāca klajā ar priekšlikumu Eiropas noguldījumu apdrošināšanas sistēmai. Turklāt, ņemot vērā piecu priekšsēdētāju ziņojumu, ir risināmas arī plašākas problēmas. Komisija ir paziņojusi, ka 2017. gada martā tā ir iecerējusi nākt klajā ar balto grāmatu par Eiropas nākotni, kurā būs runa arī par EMS nākotni. Lai vienotos par turpmākajām darbībām, visām eurozonas dalībvalstīm un ES iestādēm, un arī eurozonā neietilpstošajām dalībvalstīm ir vajadzīga kopīga atbildības izjūta un kopīga izpratne par mērķi, jo spēcīga EMS palīdzēs iedarbīgāk risināt ES problēmas, kā arī pozitīvi ietekmēs eurozonā neietilpstošās dalībvalstis. Šajā ziņā būs svarīgi, lai diskusijas par EMS izveides pabeigšanu noritētu atklāti un pārredzami eurozonā neietilpstošajām dalībvalstīm, pilnībā ievērojot ES iekšējo tirgu, un lai attiecīgā gadījumā attiecīgās iniciatīvas ar līdzvērtīgiem nosacījumiem būtu pieejamas eurozonā neietilpstošajām dalībvalstīm.
- (8) Par šā ieteikuma nodarbinātības un sociālajiem aspektiem ir notikušas konsultācijas ar Nodarbinātības komiteju un Sociālās aizsardzības komiteju,

AR ŠO IESAKA eurozonas dalībvalstīm individuāli un kolektīvi Eurogrupā no 2017. līdz 2018. gadam veikt turpmāk minētos pasākumus.

1. Īstenot politiku, kas sekmē ilgtspējīgu un iekļaujošu izaugsmi īstermiņā un ilgtermiņā, un pastiprināt pielāgošanās spējas, līdzsvarošanu un konvergenci. Piešķirt prioritāti reformām, kas palielina ražīgumu, uzlabo institucionālo un darījumdarbības vidi, likvidē kavēkļus ieguldījumiem un sekmē darbvietu radīšanu. Dalībvalstīm, kurās ir tekošā konta deficīts vai liels ārējais parāds, būtu jāpalielina ražīgums, vienlaikus iegrožojot darbaspēka vienības izmaksas. Dalībvalstīm ar lielu tekošā konta pārpalikumu prioritārā kārtā būtu jāīsteno pasākumi, tostarp strukturālas reformas un ieguldījumu sekmēšana, kas palīdz tajās stiprināt iekšzemes pieprasījumu un izaugsmes potenciālu.
2. Fiskālajā politikā tiekties panākt pareizo līdzsvaru starp vajadzību nodrošināt stabilitāti un vajadzību atbalstīt ieguldījumus, lai stiprinātu atlabšanu, tādējādi palīdzot panākt pienācīgu kopējo fiskālo nostāju un sabalansētāku politikas pasākumu kopumu. Dalībvalstīm, kurās saskaņā ar Komisijas novērtējumu pastāv risks, ka tās 2017. gadā neizpildīs Stabilitātes un izaugsmes paktā noteiktos pienākumus, būtu, pamatojoties uz minēto, laikus jāveic papildu pasākumi, lai nodrošinātu atbilstību prasībām. Savukārt tās dalībvalstis, kuras ir pārsniegušas sev vidējā termiņā izvirzītos mērķus, tiek aicinātas arī turpmāk par prioritāti izvirzīt ieguldījumus, lai pastiprinātu iespējamo izaugsmi, vienlaikus saglabājot publisko finanšu stabilitāti ilgtermiņā. Dalībvalstīm, kurām ir prognozēts, ka tās 2017. gadā kopumā atbildīs Stabilitātes un izaugsmes pakta prasībām, būtu jānodrošina atbilstība Stabilitātes un izaugsmes paktam savos valsts budžeta procesos. Īstenot fiskālo politiku, pilnībā ievērojot Stabilitātes un izaugsmes paktu un vienlaikus optimāli izmantojot spēkā esošajos noteikumos iestrādāto elastīgumu. Kopumā dalībvalstīm būtu jāuzlabo publisko finanšu struktūra, radot vairāk iespēju materiālajiem un nemateriālajiem ieguldījumiem, un jānodrošina, lai efektīvi darbotos valstu fiskālās sistēmas.

3. Īstenot reformas, kas sekmē konkurētspēju, darbvietu radīšanu, darbvietu kvalitāti, noturību un ekonomisko un sociālo konvergenci, kuras balsta efektīvs sociālais dialogs. Tajās būtu jāapvieno šādi elementi: i) uzticami darba līgumi, kas nodrošina gan elastību, gan drošību darba ņēmējiem un darba devējiem; ii) kvalitatīvas un efektīvas izglītības un apmācības sistēmas un vispusīgas mūžizglītības stratēģijas, kas vērstas uz darba tirgus vajadzībām; iii) efektīva darba tirgus politika, kas sekmē dalību darba tirgū; iv) modernas, ilgtspējīgas un adekvātas sociālās aizsardzības sistēmas, kas visu mūžu efektīvi un iedarbīgi veicina sociālo iekļaušanu un integrāciju darba tirgū. Atvirzīt nodokļus no darbaspēka, it īpaši attiecībā uz zemu atalgotiem darba ņēmējiem un tajās dalībvalstīs, kuru izmaksu konkurētspēja atpaliek no eurozonas vidējā rādītāja, un novērst ietekmi uz budžetu tajās valstīs, kurās nav nekādu fiskālu manevrēšanas iespēju.
4. Saskaņā ar 2016. gada jūnija ceļvedi turpinās darbs, pie banku savienības pilnveides attiecībā uz riska mazināšanu un riska dalīšanu, tostarp attiecībā uz Eiropas noguldījumu apdrošināšanas sistēmu un vienotajam noregulējuma fondam paredzētā kopīgā atbalsta mehānisma darbības sākšanu vēlākais līdz termiņam, kad beidzas fonda pārejas laiks. Izstrādāt un īstenot efektīvu eurozonas mēroga stratēģiju prudenciālu uzraudzības darbību papildināšanai, lai vērstos pret ekonomiskās dzīvotspējas riskiem banku nozarē, tostarp attiecībā uz augsto ieņēmumus nenesošo aizdevumu līmeni, neefektīviem darījumdarbības modeļiem un jaudas pārpalikumu. Dalībvalstīs, kurās ir lieli privātā sektora parāda uzkrājumi, sekmēt sakārtotu procesu aizņemto līdzekļu īpatsvara samazināšanā.
5. Virzīties uz EMS izveides pabeigšanu, pilnībā ievērojot ES iekšējo tirgu un darot to eiropā neietilpstošajām valstīm atklāti un pārredzami. Turpināt iesāktās iniciatīvas un darbu pie EMS ilgtermiņa aspektiem, pienācīgi ņemot vērā gaidāmo Komisijas balto grāmatu par Eiropas nākotni.

Briselē,

*Padomes vārdā –
priekšsēdētājs*